

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 57 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen scorepunten afgetrokken.

Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één scorepunt afgetrokken tot een maximum van twee scorepunten voor het geheel van de open vragen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Het is niet alles goud ...

---

1 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:

$$(\$ 1.200 - \$ 400) / \$ 400 \times 100\% = 200\%$$

2 C

3 B

4 A

5 maximumscore 2

- 1 = koopkracht
- 2 = daling

1

1

Action

---

6 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste uitleg:

- Consumenten weten dat Action steeds een nieuw assortiment heeft en worden nieuwsgierig. Dat kan een reden zijn om Action te bezoeken.
- Zo kan men proberen steeds een andere doelgroep te bereiken.

7 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste reden:

- (Werken met een vast assortiment betekent dat die goederen ingekocht moeten worden, ook als de prijs hoog is.) Door met een wisselend assortiment te werken, kunnen die goederen ingekocht worden die prijstechnisch interessant zijn.
- Men kan zich richten op seizoenproducten.
- Men hoeft weinig/geen voorraden aan te houden.

8 C

Vraag	Antwoord	Scores
9	maximumscore 2 Voorbeeld van een juiste berekening:	
	• verkoopprijs exclusief btw: € 1,35 - € 0,22 = € 1,13	1
	inkoopprijs: 80% van € 1,13 = € 0,90	
	• brutowinst: € 1,13 - € 0,90 = € 0,23	1
10	maximumscore 1 Voorbeeld van een juiste uitleg: Door een hoge arbeidsproductiviteit zijn er in verhouding weinig werknemers nodig, waardoor de loonkosten per eenheid product laag zijn.	
11	B	
12	maximumscore 1 Voorbeeld van een juist argument: Hierdoor zal er een andere doelgroep worden aangeboord, waardoor er meer klanten komen.	

De grondstoffen worden schaars

13	maximumscore 1 Voorbeelden van een juist antwoord:	
	– Een goed is schaars als er productiemiddelen nodig zijn om het te produceren.	
	– Als er te weinig van is om in de behoeften te voorzien.	
14	B	
15	B	
16	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste reden zijn:	
	– Dit levert meer werk en dus werkgelegenheid in China op.	
	– Aan eindproducten valt meer te verdienen dan aan grondstoffen.	
17	maximumscore 2 Voorbeeld van een juist antwoord:	
	• exportverbod	1
	Voorbeeld van een juiste uitleg van de invloed:	
	• Deze handelsbeperking zorgt voor minder aanbod op de wereldmarkt bij gelijkblijvende (of zelfs stijgende) vraag. Hierdoor stijgen de prijzen	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 1

Voorbeelden van juist beleid:

- nieuwe ontwerpen met minder gebruik van deze metalen
- vervangen van deze metalen door andere grondstoffen
- recyclen van deze metalen
- minder consumeren

Roken: duur en slecht

---

19 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord:

Het gebruik van de producten te verminderen.

20 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste categorieën:

- alcoholische dranken
- brandstoffen
- frisdrank

per juist antwoord

1

21 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste maatregelen:

- algeheel rookverbod in publieke ruimtes
- recht op rookvrije werkplek
- waarschuwingen op de verpakking
- verbod om aan minderjarigen rookwaar te verkopen
- verbod om reclame te maken voor rookwaar

22 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:

accijns   € 2,74

btw   € 0,77

samen   € 3,51

$$€ 3,51 / € 4,80 \times 100\% = 73,1\%$$

23 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:

Merk P: € 4,80 + € 0,70 = € 5,50

€ 5,50 / 19 = € 0,29

Merk M: € 4,80 / 18 = € 0,27

Merk P is het duurst per sigaret.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist argument:

Door de verhoging van de accijns wordt roken duurder. Hierdoor zal de vraag naar sigaretten afnemen en wordt er minder gerookt. Daardoor ontstaat er minder schade voor de gezondheid en zullen de kosten voor de volksgezondheid dalen.

Leasen of niet ...

---

25 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

- $40.000 / 15 = 2.666,67$ liter 1
- $2.666,67 \times \text{€ } 1,20 = \text{€ } 3.200,00$ 1

Opmerking

Afrondingsverschillen niet fout rekenen.

26 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste factoren:

- aanschafwaarde
- restwaarde
- levensduur

per juiste factor 1

27 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

- $\text{€ } 800 + \text{€ } 560 + \text{€ } 3.500 + \text{€ } 3.200 + \text{€ } 1.500 = \text{€ } 9.560$ 1
 vergoeding: $\text{€ } 0,19 \times 20.000 = \text{€ } 3.800$
- totaal: $\text{€ } 9.560 - \text{€ } 3.800 = \text{€ } 5.760$ 1

Opmerking

Let op doorwerkfout uit vraag 25 of rekenen met de gegeven € 2.900.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

28 maximumscore 2

- Voorbeeld van een juiste berekening:

1

Cataloguswaarde	Bijtelling 14%	Inkomstenbelasting 42%
€ 40.000	€ 5.600	€ 2.352
€ 50.000	€ 7.000	€ 2.940
€ 60.000	€ 8.400	€ 3.528

- Gertjan zal kiezen voor een cataloguswaarde van € 50.000.

1

29 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden:

- Gertjan is niet afhankelijk van zijn werkgever.
- De autokeuze is bij leasen waarschijnlijk beperkter dan bij een eigen auto.

Domino day

---

30 D

31 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste uitgave:

- rente
- aflossing

32 A

33 maximumscore 1

De winsten zullen lager worden.

Voorbeelden van een juiste verklaring:

- Bedrijven betalen meer belasting.
- Bedrijven ontvangen minder subsidies.
- Als het besteedbaar inkomen van de consumenten daalt, wordt er minder besteed en wordt de winst lager.

Opmerking

Wanneer de verklaring ontbreekt het scorepunt niet toekennen.

34 A

35 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste uitleg:

- De overheid zal meer geld moeten uitgeven aan uitkeringen.
- Maatregelen om werkloosheid te bestrijden kosten geld.

Snuffelstage

---

36 maximumscore 6

de juiste antwoorden zijn:

- 1 CBS
- 2 tertiaire sector
- 3 uitzendbureaus
- 4 het aanbod van
- 5 de vraag naar
- 6 krappe
- 7 niet
- 8 verslechtert
- 9 kapitaalintensievere
- 10 afname
- 11 actieven
- 12 volksverzekeringen
- 13 verhogen
- 14 verhoogd
- 15 verlengen

indien 15 antwoorden juist	6
indien 14 of 13 antwoorden juist	5
indien 12 of 11 antwoorden juist	4
indien 10 of 9 antwoorden juist	3
indien 8 of 7 antwoorden juist	2
indien 6 of 5 antwoorden juist	1
indien 4 of minder antwoorden juist	0

Kan Nederland overleven zonder import?

---

37 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste uitleg:

Dat een land zelfvoorzienend is, betekent dat het land met weinig tot geen import in alle levensbehoeften kan voorzien.

38 A

39 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste uitleg:

Fabrikanten kunnen dan niet produceren. Zij hebben grondstoffen (bijvoorbeeld olie) nodig die geïmporteerd moeten worden.

Vraag	Antwoord	Scores
40	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeeld van een juiste uitleg: Door te exporteren worden de vreemde valuta/het geld verdiend waarmee de import kan worden gefinancierd.</p>	
41	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeeld van een juiste berekening: $\text{€ } 416 \text{ mld} / \text{€ } 577 \text{ mld} \times 100\% = 72,1\%$</p>	
42	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juiste verklaring:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nederland is een belangrijk doorvoerland door haar geografische ligging. – In veel EU-landen wordt de euro als valuta gebruikt. Dan zijn er geen wisselkoersrisico's en/of -kosten. 	
43	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juiste verklaring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor een land dat gericht is op de export is de concurrentiepositie heel belangrijk. Dit prikkelt een land om tegen een zo laag mogelijke prijs te produceren • Dit houdt onder meer in: produceren met zo min mogelijk werknemers. Hierdoor stijgt de arbeidsproductiviteit 	<p>1</p> <p>1</p>

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF.
 Zend de gegevens uiterlijk op 22 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

---

bron 1	www.rbs.nl, bijlage, pag. 2
bron 2	Volkskrant, examen, pag.4
bron 3	de Gelderlander, examen, pag. 5
bron 4	blog Mathijs Bouman 2010, bijlage pag. 4